

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæst. 1. Si testes condemnat cui dicendum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 16.

*Si autem te non audierit, adhibe
tecum adhuc unum, vel duos, ut
in ore duorum vel trium testium
set omne verbum.*

QVÆSTIO I.

Quid agendum sit, si te non audierit?

§. 1. Quid si frater peccatum excuset, aut defen-
dat, adhibendi testes, quorum prudentia,
autoritate & reuerentia possit ad frugem reduci. Nam
illi simul testantur, in peccato alterum versari; ar-
que eo modo plurimum sententiæ cederet. Vt Chrysostomus
August. Serm. 16. de verbis Domini. Hoc etiam adiu-
uabit, quod ex ordine quo alterum videt correctio-
nem instituire facile animaduertere possit, ad Eccle-
siam rem esse pertinentem. publicæ igitur reprehensi-
onis metu facilius se corrigit. Omne verbum rem
totam significat quæ rara erit, *et si firmabitur* duorum
testimonio. Testibus enim credere tenebitur, qui ius-
tam reprehensionis causam, & fraternam esse corre-
ctionem testantur.

§. 2. Quapropter magnopere animaduertendum
est, ut illi quibus delictum fratris patefit, & motibus
iustis, & eam opinionem apud corrigendum habeant,
quæ ad emendationem adferat incitamentum. Sed &
illud considerandum, ut qui dignitate excellunt, co-
ram illis moneantur, quorum præsentia non magis
exasperentur. Quæ vero admonendi, corrigendi, re-
prehendendi cessitas cuiuslibet priuato incumbat, alio
loco explicatum est. Hoc nunc tantummodo mo-
neo, maximum atque efficacissimum corrigendi fra-
tris esse modum, si charitate, pietate, sanctitate, atque
adeo operibus bonis eius delictum arguas.

VERSUS 17.

*Quod si non audierit eos: dic Eccle-
sias: si autem Ecclesiam non audie-
rit, sit tibi sicut ethnicus & publi-
canus.*

QVÆSTIO I.

Si testes contemnat, cui dicendum?

§. 1. Christus Ecclesiæ dicendum esse pronun-
ciat, si non audierit, seu *ἐκκλησίαν*, non di-
gnatus fuerit audire, contempserit, quemadmodum
dicitur *meo ego*, qui ne aspicere quidem dignatur. Sy-
nagoga non audierit. Non iam alio remittit, non diu-
no iudicio commendat. Sed iubetur haberi sicut Eth-
nicus & publicanus. Syrus appellat *ἔθνη* Ghibitha-
rum, congregationem. Beza Senatum Ecclesiasticum
interpretatur. Gytrens pios & doctos Seniores, non
vulgares alii vero totum populum cognitores, & iudi-
cem faciunt, more Quiritium, cum ad populum sic
ret pronocatio.

§. 2. Ecclesia, quamuis frequenter totam Rem-
publicam, hoc est, præfides & populum in facis li-
tis designet, hoc tamen loco turbam seu plebem non
comprehendit. Constat hoc tribus præcipue ratio-
nibus. Primo enim multitudo peccatorem iuuare
non potest. Deinde non iudicat imo ne cognoscit
quidem ordinatè. Denique ligandi & soluendi iuris-
dictio penes multitudinem non residet. Quod si et

iam eius temporis consuetudo spectetur, non diffici-
le fuerit ostendere iudicium, quo pronun-
ciatur esse
tquam Ethnicus & publicanus non multitudinis,
sed magistratus fuisse. Multitudo enim ad hoc ut ali-
quis *ἀποκαταστήσῃ* extra Synagoram fieret, non agita-
tur apud plebem, sed magistratum. Ioann. 9. 22. & 12.
42. & 16. 2. Hebræi quidem solent iudicia coram mul-
titudine exercere, non tamen ipsa multitudo iudicat.
Calvinus alludi ad Synagoram opinatur, sed eam
non vocat Christum Ecclesiam, nec suos eo relegat,
nec ex eius ordine veteri formandus est Christianæ
Ecclesiæ status.

§. 3. Quæ Calvinus hic contra excommunica-
tionem Ecclesiasticam crepat, nihil opus est refutare,
cum manifesto mendacio omnia nitantur. Zvvinglij
verba observatione digna sunt, occultam & externam
Ecclesiam esse affirmat: deinde his verbis Anabaptis-
tas aggreditur. Quæro eos qui se Anabaptistas iungunt, &
Ecclesiam eorum summis rebus laudibus, quis eos certos sa-
ciat, quod Catabaptistarum Ecclesia, Ecclesia sit Dei? Quam
ergo hac de re certi esse non possunt, cur non manent in Ecclesia,
à qua turpiter desierunt? Hoc eisdem verbis Zvvinglio
nos obuiamus, quod ille Catabaptistas, quia Zvvinglio
glorianis deficiunt, quia nulla hæresis diuturna est,
scinditur quotidie. Et facile illi rationem reddent, cur
ab hæresi recedant, nunquam Calvinistæ, cur à ve-
ritate.

§. 4. Rursum non est dicendum congregationi
aliqui seniorum aut iudicum, sed præfati: nec alia est
mens Chrysostomi cum dicendum antititibus, & præ-
fatis Ecclesiæ, perinde enim est ac si cenat Episcopo
dicendum. Nam paulo post vitur singulari: Episcopo
Nec dixit Ecclesia præfati, vinculus istum constringe, &c. Quia
ex reapparet, Episcopo dicendum, & si Episcopus
reus sit, Archiepiscopo, & si ille, Patriarchæ, ac tan-
dem Pontifici. Solet tamen indicari mortuo Episcopo
illius consilio, aut senatui Ecclesiastico quam-
uis etiam viuo Episcopo, illius consistorio, & iudici
proponi solent, sed ita tamen ut constet, totum ius
penes Episcopum, à quo etiam iudices & alii consi-
liarii potestatem acceperunt.

§. 5. Hæc testimonia probat Bellarminus l. b. 2. de
conc. c. 2. Concilia generalia à Pontifice confirmata
errare non posse: Verba eius sunt. Testimonia propria
sunt tria. Primum est Matth. 25. Vbi sunt duo vel tres congre-
gati in nomine meo, ille sum in medio eorum. Calvinus non
adeo magni facit hoc testimonium, propterea, quod ex eo videat-
ur probari posse etiam concilium duorum hominum non pos-
se errare. Sed id hoc testimonium non contemnet, qui obseruari Concilia
argumentum sumi non simpliciter ex his verbis, sed ex his ver-
bis continuatis cum superioribus, & propterea addit argu-
mentatione à minore ad maius. Dixerat enim antea Dominus
de homine incorrigibili, Dic Ecclesia & si Ecclesiam non audierit
sit tibi velut Ethnicus & publicanus. At ne quis Ecclesiam siue
congregationem prælatorum contemnendam putaret, adiunxit
continuo: Amen dico vobis, quæcunque ligaueritis super terram,
erunt ligata & in caelo. Et ne quis dubitaret de assensu Dei,
quando Episcopi congregati aliquem damnant, vel absolunt,
subiungit: Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine
meo, ibi ego in medio illorum sum. Quorum verborum hæc sen-
tentia est: si duo vel tres congregati in nomine meo obtinent
semper, quod petunt à Deo nimirum sapientiam & lumen, quod
sufficit eis ad cognoscenda ea, quæ ipsis necessaria sunt, quæ magis
Episcopi omnes congregati in nomine meo, semper obtinebunt,
quod iuste petunt, id est, sapientiam & lumen ad iudicanda ea,
quæ ad totam Ecclesiam dirigendam pertinent: Itaque, siue pauci,
siue multi, siue priuati siue Episcopi congregentur in nomine
Christi omnes habent Christum præsentem & adiutorem, &
obtinere quod eis continetur obtinere. Sed in congregatione pau-
corum & priuatorum adest Christus ut eos adiuuet in rebus
paruis & priuatis; in congregatione autem Episcoporum adest,

Zvvinglij
ratio con-
tra Anaba-
ptistas.

Episcopo
dicendum
est.

Generalia
non possunt
errare.

ut eos adiuvet in rebus magnis & publicis. Ita hunc locum exponit, & hoc argumento vitur Concilium Chalcedonense, in Epistola ad Leonem, quæ est post finem tertie actionis eiusdem Concilij. Item sexta Synodus Act. 17. Toletanum tertium non procul ab initio. Item Innocentius Papa apud Gratian. dist. 20. Can. de quibus. Celestinus in Epistola ad Ephesinum Concilium. 1. & Cyrillus in expositione Symboli Niceni circa principium. Hoc sane prudenter & solide Ecclesiæ enim multo maior potestas confertur, quam vni alterius testi. Non enim qui eos non audierit erit sicut Ethnicus & publicanus. Deinde privatis testibus, etsi illi moneant reprehendant, instituunt, non est data ligandi aut solvendi potestas, sed Ecclesiæ. Confirmatur vero ex eo, quod absolute & simpliciter sit sicut Ethnicus & publicanus, qui à generali Ecclesia damnatus est. Nam qui ab aliqua Ecclesia excommunicatus est, causa illius cognosci potest à generali. Scueritas igitur mandati, quæ ad obtemperandum Ecclesiæ, eique credendum obstringitur infallibilem & perpetuo remotam illius fidei, & fidei doctrinam sancit. Cur enim exitum minaretur non audienti Ecclesiæ, si vox eius fallax & veritatis aliena esse aliquando potest? Incertæ enim auctoritati non potest haberi certa fides. At inde tantum certo constare volunt, non eiræ eam, si verbo scripto nitatur. Parum sane consultum ea ratione fuerit, vel indoctis, vel mediocriter eruditiss, imo vel ingeniosissimis, & in sacris literis, longa ætate & immenso labore exercitatis, ut ad Scripturam Ecclesiæ decreta examinent, & pastores suos iudicet oves, subditi magistratû. Quod adeo perspicuum est, ut de ipsis scripturis fuerint quæstiones plurimæ, an legitimæ an spuræ sint? quæ um definitio ad Ecclesiæ pertinet.

Ecclesia
certa au-
toritas.

Ecclesia
Scripturæ
habet.

Scriptura
lectio indi-
get discre-
tione.

§. 6. Vera est Ecclesia quæ congregatur sub nomine Christi, hoc est illo capite, quod fungitur vice Christi, alioqui multæ hoc nomen & hæc usurpant, at nequaquam sub nomine Christi congregantur. Ad rem non facit quod Calvinus. l. 4. Inst. c. 1. §. 9. Scriptura omnia metitur, Ecclesia enim veram scripturam habet, verumque & genuinum sensum retinet. Hæc tamen aditur ab illis, qui nec scripturam tenent, imo interdum ab illis, qui magnam Scripturæ partem ignorant, legere nesciunt. Est quidem in Ecclesia publica Scripturæ lectio, quæ omnibus dominicis & festis in Ecclesia peragitur, ad quam omnes admittuntur, imo monentur ut auditum veniant. Est etiam privata, quæ omnibus permittitur, non tamen vernaculæ cuiuslibet versionis, sed approbatæ. Nec tamen cuiuslibet est interpretandi, & iuxta proprium iudicium intelligendi, ne tot oriantur hæreses, quot sūt lectores. Imo ne hæretici quidem passim omnes omnibus permittunt. Multusculus in locis Comm. Tit. de Sacris Scripturis, discretionem requirit, nec legem Hebræorum improbat, quam Nazianzenus in Apologetico recitat, quæ cauebatur ne ad quamlibet scripturam quælibet ætas admitteretur, sed aliæ quidem cunctis ab initio tantum communes legendæ permitterentur, aliæ vero non nisi illis, qui annum vigesimum quintum excessissent. Monet vero etiam ille non accedendum illotis manibus ad scripturam legendam, sed precibus præmissis, studio veritatis agnoscendæ, vitæ emendandæ. Itaque nec Cantica Canticorum, nec figuras Moïsis, non oacula Prophetarum, non Apocalypsin legi à pueris permittit. Quod si periculosum est ante annum vigesimum quintum illos legere, quomodo non periculosum fuerit, Epistolas Pauli, aliosque libros enolere? quomodo non periculosius editiones vernaculas, non approbatas legere? Quomodo vero de Ecclesia, & Pastoribus iudicabunt ex illa lectione adolescentes? Quomodo statuent quodnam Ecclesiæ dogma sit contra scripturam? de lectoribus loquor, non enim infanti tam tutam legedi nesciam hic com-

memore, quæ non iudicando Ecclesiæ, sed eam iudicando salva futura est.

QVÆSTIO II.

Quomodo sicut Ethnicus & Publicanus?
§. 1. Syrus inuenit *מכשף איך חנפח* sicut Ethnicus & sicut Publicanus. Verbum hoc enim significat infidelem Ethnicum; etiam hypocritam & assentatorem, sicut Ethnicus, non iam frater; sed Ethnicus & idololatra, quæcum proinde nihil ribi sit commercij maioris, quam cum Ethnicis. 1. Cor. 5. 11. nec cibum eo sumere, & Ioan. E. pist. 2. 10. nec aue ei dixeris. Si vero deinceps pergat ledere, non miraberis, quid enim aliud Ethnicus facit Christiano? Interim etsi in numero fratrum eum non deputamus, eorum salutem tamen semper inquirimus. Vt ait S. August. Gentes Iudæi dicebant, omnes sua religione alienos. Publicanos quasi profectæ & desperatæ improbitatis homines auctabantur, de quibus alio loco dixi.

VERSUS 18.

Amen dico vobis, quæcumq; alligaueritis super terram, erunt ligatæ in cælo: & quæcumque solueritis super terram, erunt solutæ in cælo.

QVÆSTIO I.

Quæ hic potestas significatur?

§. 1. PRimo satis constat promitti hoc loco Apostolis potestatem ligandi & solvendi, non dum dari: post resurrectionem autem datam esse, quæ hic promittitur. Christo enim vivo, Apostoli nec habuerunt illam potestatem, nec vñ sunt. Christus enim solvenda soluit in terra, & liganda ligavit. Constituti sunt autem legati redeunt in cælos principe Iesu Christo Domino nostro.

§. 2. Deinde in confesso est, non posse hanc potestatem, de sola Euangelij prædicatione intelligi. Hic enim potestatem confert Apostolis, ne quis eorum iudicium contemnat, posse enim eos solvere, & ligare, contemporem autem fore derisibilem & abominatum. Hanc potestatem inter hæreticos asserunt Britanni Frigenillæ Gautius in palatia Christi. Adrianus Saravia de variis ministrorum gradibus, & de presbyterio, & de auctoritate imperandi, & Christiana obedientia. Enumerat verò Gautius. c. 2. Palmarum ista: Munus prædicandi verbum Dei, monendi, hortandi, arguendi, hæreticos resistendi, vigilandi, sacramenta administrandi, ordinandi, coercendi, & Saravia tradendi, corrigendi, arguendi, iudicandi, dammandi. Quin ipse Calvinus. l. 4. Inst. c. 11. §. 2. Ligandi & solvendi potestatem, ad claves & iurisdictionem pertinere. & clarius. l. 4. c. 8. 19. Data est ergo non ad solam prædicationem, sed alia multa Apostolis potestas.

§. 3. Maximam esse Ecclesiæ auctoritatem, hoc probat Bullingerus: ut pote cuius sententia, de abolutione vel damnatione pronuntiata, diuino etiam roboratur iudicio, de excommunicatione vero agriam ante docuerat. Negat tamen inde confici, Ecclesiæ quidvis posse, ut leges de religione condere. Nihil enim hic disputare de potestate condeudarum legum, sed de admonitione, correctione, & tollendis scandalis, vñ pertinent ad commendationem Ecclesiasticæ vnitatis. Non condit novas Ecclesiæ de religione leges, sed declarat quæ sit vera religio, quæ scripturæ sensus, ceremonias quidem honestas instituit, sed non sunt fidei articuli.

QVÆSTIO